

CARTE ALBA

2017

CARTEA ALBĂ

2017

Propunerile investitorilor străini
pentru îmbunătățirea climatului investițional
în Republica Moldova

CUPRINS

■	LEGISLAȚIA FISCALĂ	11
■	RELAȚIILE DE MUNCĂ	23
■	CONCURENȚĂ	29
■	SISTEMUL BANCAR	35
■	SUBIECTE FUNCiare	41
■	MEDICINĂ/SĂNĂTATE	45
■	ENERGETICĂ	49

© 2017 Asociația Investitorilor Străini din Republica Moldova

Oficiul FIA
 Str. Timiș 19, of. 301
 MD-2009 Chișinău
 Republica Moldova
 Telefon: +373 22 24 43 17; +373 22 24 03 72
 Internet: www.fia.md
 E-mail: ana.groza@fia.md; office@fia.md

Toate drepturile rezervate.

Acest volum este un produs realizat de către membrii și personalul permanent al Asociației Investitorilor Străini (FIA).

Conținutul acestei publicații reprezintă opinia comună a FIA și prin aceasta nu constituie temei de răspundere pentru eventualele erori sau omisiuni din text.

FIA acordă permisiunea de a reproduce, copia, distribui sau traduce extrase sau textul integral al acestui volum fără o solicitare formală în scris, cu condiția că astfel de copii să nu fie efectuate sau distribuite în scopul obținerii de profit, iar FIA să fie recunoscută autor în toate cazurile, fără excepție. Nimeni nu are dreptul să reproducă, copieze sau să distribuie conținutul acestui document, parțial sau în întregime, fără o solicitare formală în scris, cu excepția cazurilor enumerate.

FIA distribuie Cartea Albă în mod gratuit. Un număr limitat de copii în limba română și engleză sunt disponibile la sediul FIA.

Versiunile electronice pot fi accesate pe site-ul www.fia.md.

Text

NB. Chenar albastru cu text alb - propuneri anul 2015

 - Problemă

Text

NB. Chenar gri cu text albastru - propuneri anul 2017

 - Soluție

DESPRE FIA

Asociația Investitorilor Străini, este o Asociație non-profit din Republica Moldova, fondată în septembrie 2003 de către 8 investitori străini, cu sprijinul OCDE, prin intermediul unui proiect ce avea drept scop stimularea reformelor și ameliorarea mediului de afaceri din țările din Europa de Sud-Est.

FIA face parte din rețeaua regională a Consiliilor Investitorilor Străini, structuri ce au înregistrat numeroase succese în țările în care activează.

Asociația numără printre membrii săi cele mai mari companii cu capital străin din țară, companii ce oferă o mare varietate de bunuri și servicii, acoperind toată gama domeniilor de activitate din economia țării – domeniul agricol, cel industrial, bancar, al telecomunicațiilor, de distribuție, audit și consultanță juridică.

Obiectivele asociației sunt:

- reprezentarea și promovarea opiniilor membrilor săi, atât pentru apărarea intereselor comune, cât și pentru atragerea unor noi investiții;
- cooperarea cu autoritățile publice din Republica Moldova pentru depășirea dificultăților și obstacolelor care ar putea exista în relațiile cu investitorii străini;
- apărarea intereselor comunității internaționale de afaceri din Republica Moldova;
- informarea membrilor asociației, și nu numai, despre climatul investițional din țară;
- informarea potențialilor investitori despre experiența membrilor FIA etc.

Misiunea principală a Asociației este facilitarea dialogului dintre factorii de decizie relevanți și investitori pentru crearea unui mediu investițional favorabil investițiilor străine directe.

Conform deciziei Comitetului de Directori din 19 aprilie, 2017, s-a decis asupra optimizării activității FIA, și anume prin concentrarea pe o Abordare Individuală - fiecare membru trebuie abordat / tratat în mod separat.

FIA este :

- prima și unica Asociație de business ce reprezintă strict companiile cu Investiții Străine Directe;
- independentă de oricare misiuni diplomatice;
- membri cu o reputație impecabilă și o prezență solidă pe piața Republicii Moldova;
- un angajament ferm în promovarea reformelor pentru un mediu investițional sănătos și un dialog deschis cu autoritățile publice;
- alianță unică a celor mai mari și prestigioși investitori strategici ai țării, investitori în afara politicii și concurenței.

FIA reprezintă interesele membrilor săi în diverse structuri: Confederația Națională a Patronatului din Republica Moldova, Comisia de Stat pentru Reglementarea activității antreprenoriale (“Ghilotina”), Consiliul Economic al Prim-ministrului, Consiliul Economic pe lângă Președintele Republicii Moldova, grupuri de lucru tematice ale Guvernului etc.

SUMAR EXECUTIV

Cartea Albă 2017, elaborată de către experții companiilor membre FIA, este la cea de-a cincea ediție. Prima ediție a Cărții Albe a fost publicată în 2005, reprezentând o adevărată platformă pentru dialog dintre mediul de afaceri și autoritățile din Republica Moldova, reflectând pe deplin prioritățile activității FIA.

Cartea Albă reprezintă un document cu titlu de recomandare și descrie un plan de acțiuni concret pentru ameliorarea climatului investițional din țară. Cartea Albă reflectă esența activității FIA, în calitate de Asociație, membrii căreia consideră că prin intermediul schimbului de experiență și a eforturilor comune depuse de investitorii străini poate fi creată o viziune clară a problemelor și deciziilor ce influențează climatul investițional din Republica Moldova.

Capitolul I. Legislația Fiscală – prezintă îmbunătățirile aspectelor problematice prezentate în ediția anterioară a Cărții Albe, care aliniază legislația fiscală a Republicii Moldova la cele mai bune practici internaționale. De asemenea, identifică o serie de probleme care trebuie analizate și soluționate pentru a face climatul investițional mai atractiv.

Capitolul II. Relațiile de Muncă – subliniază necesitatea amendării legislației muncii, la bază fiind practica internațională, precum și importanța unei abordări flexibile a relațiilor de muncă, accentul urmând a fi pus pe contractul individual de muncă.

Capitolul III. Concurență – actualmente, în Republica Moldova, legislația concurențială este pe deplin ajustată la normele europene riguroase. Cu toate acestea, mai rămân o serie de subiecte din diferite domenii, precum sectorul bancar, telecomunicații, asigurări, etc. care necesită o atenție sporită și implicare a statului pentru a fi asigurată respectarea condițiilor concurenței.

Capitolul IV. Sistemul Bancar – remarcă schimbări considerabile calitative care au avut loc în ultimii ani, asigurând conformitatea legislației în vigoare la un șir de acte normative ale Uniunii Europene, în special a regulilor prudențiale. În același timp, se menționează alte câteva aspecte, care necesită atenția autorităților pentru a îmbunătăți climatul investițional.

Capitolul V. Subiecte Funciare – propune revizuirea legislației funciare a Republicii Moldova pentru a spori gradul de protecție al investițiilor existente, precum și a atrage noi investiții în agricultură în condiții echitabile și egale pentru investitorii locali și străini.

Capitolul VI. Medicină / Sănătate – propune soluții, care oferă posibilitatea utilizării asigurării medicale obligatorii în instituțiile private, limitată în prezent din cauza lipsei mecanismului legal de contribuții benevole a pacientului la partajarea costurilor pentru serviciile medicale. De asemenea, include propuneri de demonopolizare a serviciilor oncologice.

Capitolul VII. Energetică – menționează rolul strategic al statului și necesitatea stimulării concurenței și a activității economice din acest domeniu pentru a spori eficiența energetică, utilizarea eficientă a tuturor resurselor, promovarea surselor regenerabile de energie, etc.

LEGISLAȚIA FISCALĂ

Cadrul normativ în domeniul fiscal este supus unor amendamente frecvente. În anul 2017 au fost aprobate și au intrat în vigoare o serie de îmbunătățiri ale unor aspecte problematice, care au fost prezentate în ediția precedentă a Cărții Albe și care aliniază legislația fiscală a Republicii Moldova la cele mai bune practici internaționale. Și anume: implementarea în legislația fiscală a conceptului de „soluție fiscală individuală anticipată”, ameliorarea reportării pierderilor fiscale în viitor, și de asemenea modificări ce țin de perioada fiscală privind impozitul pe venit al persoanelor juridice, etc.

În același timp, continuă să persiste o serie de subiecte, care necesită a fi revizuite și îmbunătățite pentru crearea unui mediu investițional mai atractiv.

POLITICA FISCALĂ

Implementarea unor mecanisme care să determine stabilitatea politicii fiscale/vamale

În ultimii ani, mediul de afaceri s-a confruntat cu un număr impunător de modificări ale legislației fiscale și vamale, fiind astfel supus (1) provocării de a-și ajusta/adapta strategiile de business, dar și (2) incertitudinii privind planificarea activității pe termen lung. Mai mult decât atât, este bine cunoscut faptul că stabilitatea politicii fiscale și vamale reprezintă un factor determinant în atragerea investițiilor în economie.

La moment, nu există norme juridice clare în Codul fiscal care să stabilească legea aplicabilă în cazul modificării legislației fiscale.

Astfel, considerăm necesară întreprinderea tuturor măsurilor necesare pentru asigurarea stabilității și certitudinii politicii fiscale și vamale, precum și excluderea practicii de modificare frecventă a Codului fiscal și a Codului vamal.

De asemenea, urmează a fi excluse situațiile în care modificările la legislația fiscală intră în vigoare imediat după publicarea acestora sau au un efect retroactiv.

Să se stabilească în Codul fiscal norme clare privind aplicarea în timp a legislației materiale și procedurale fiscale, totodată fiind date noțiunile de lege materială fiscală și procedură fiscală.

Corelarea termenilor utilizați în legislația fiscală cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară („SIRF”) și noile Standarde Naționale de Contabilitate („SNC”)

Începând cu 1 ianuarie 2012 entitățile de interes public sunt obligate să întocmească situații financiare conform SIRF, iar începând cu 1 ianuarie 2015 este obligatorie aplicarea noilor SNC de către toate entitățile, cu excepția celor de interes public și celor care nu au adoptat SIRF-urile.

În scopuri fiscale, se pot folosi metode de evidență financiară bazate pe prevederile noilor SNC și a SIRF-urilor care nu contravin prevederilor legislației fiscale. SIRF-urile și noile SNC-uri includ termeni noi, care diferă de cei utilizați în legislația fiscală și care pot genera confuzii și alte interpretări ale legislației fiscale. În mod special, ne referim la:

- tratamentul fiscal al veniturilor/cheltuielilor din evaluarea produselor agricole la valoarea lor justă minus costurile estimate la punctul de vânzare în momentul recoltării, potrivit IAS 41 Agriculture;

- tratamentul fiscal al uzurii dreptului de utilizare (right of use) și a cheltuielilor privind dobânzile recunoscute de locatar (cu excepția contractelor mai mici de un an și pentru activele cu o valoare mică) în baza IFRS 16 Leases, care va intra în vigoare de la 1 ianuarie 2019.

Propunem uniformizarea și corelarea termenilor utilizați în legislația fiscală cu cei prevăzuți de noile SNC și de SIRF, în special prin:

- deducerea cheltuielilor și impozitarea veniturilor din evaluarea produselor agricole recoltate potrivit IAS 41;

- deducerea uzurii dreptului de utilizare (right of use) potrivit regulilor prevăzute de IFRS 16, precum și deducerea cheltuielilor privind dobânzile (în baza aceluiași standard) în limitele prevăzute de art. 25 CF.

Parcurile IT

Legea cu privire la parcurile din industria tehnologiei informației a fost publicată, dar nu a fost publicat cadrul normativ complementar de reglementare. Astfel până în prezent nu este creat nici un parc IT și nu au fost publicate Regulamentele de funcționare a parcurilor IT.

Adaptarea legislației și crearea condițiilor de punere în aplicare a Legii cu privire la parcurile din industria tehnologiei informației în scopul susținerii și dezvoltării industriei IT din Republica Moldova.

Lipsa reglementării fiscale a activității societăților în comandită (partnerships)

Codul civil prevede posibilitatea desfășurării activității sub formă de societate în comandită, însă în Codul fiscal nu este prevăzut un mecanism clar de impozitare a acestor agenți economici. Au existat câteva noțiuni până în anul 2017, însă acestea au fost excluse. În practică cunoaștem despre intenția unor investitori străini de a activa sub această formă de organizare.

Propunem efectuarea unei analize a practicii internaționale cu privire la modul de impozitare a acestor societăți și ajustarea legislației fiscale la practica internațională.

IMPOZITE SALARIALE

Contribuțiile la asigurările sociale de stat

Angajatorul achită contribuții la asigurări sociale de 23%, calculate din valoarea salariului brut, iar angajatul achită contribuții de 6%.

Diminuarea contribuțiilor plătite de angajator și majorarea proporțională a contribuțiilor individuale ale salariaților care va asigura posibilitatea redirectionării acestora către fondurile private de pensii.

Stimularea apariției fondurilor private de pensii prin crearea cadrului legislativ și redirecționarea contribuțiilor individuale la discreția salariaților.

A modifica Legea nr. 329 din 25.03.1999 cu privire la fondurile nestatale de pensii, prin alinierea acestora la cele mai bune practici UE, acordarea facilităților fiscale pentru angajatori și angajați, contribuțiile la acestea urmând a fi deductibile.

De asemenea, angajatorii din agricultură pot beneficia în prezent de facilități la contribuțiile de asigurări sociale, dacă practică în decursul întregului an bugetar exclusiv activitățile agricole menționate în grupele 01.1-01.6 din CAEM. Astfel, angajatorii sunt restricționați în obținerea altor venituri (de ex. comercializarea pieselor de schimb neutilizate, transmiterea în subarendă a terenurilor agricole, transmiterea în locațiune a echipamentelor agricole etc.)

Îmbunătățirea mediului de afaceri în domeniul agriculturii prin revizuirea condiției de aplicare a facilității la contribuțiile de asigurări sociale, astfel încât aceasta să fie acordată angajatorilor care au o pondere mai mare de 75% a venitului din vânzări din activitățile agricole.

Primele de asigurare obligatorie de asistență medicală

Atât angajatorul, cât și angajatul achită la Bugetul Asigurărilor Obligatorii de Asistență Medicală prime a câte 4,5%, calculate din valoarea salariului brut. În același timp, prima de asigurare calculată în sumă fixă constituie 4056 de lei (pentru anul 2017), unele categorii de asigurați beneficiind de scutiri de 50% sau chiar de 75%, dacă achită aceste prime în primele 3 luni ale anului. Asigurarea de asistență medicală nu este individualizată și nu ține cont de volumul primelor plătite în raport cu eventualele servicii acordate asiguratului.

Stabilirea limitei maxime a primelor de asigurare medicală obligatorii, calculată la 5 salarii medii prognozate pe economie.

Stimularea apariției fondurilor private de asigurări medicale și a concurenței între prestatorii de servicii publice și private.

Impozitul pe venit persoane fizice

Venitul anual al salariaților ce nu depășește 31 140 de lei este impozitat cu 7%, iar cel ce depășește acest nivel se impozitează cu 18%. Fiecare salariat beneficiază de o scutire personală din venit de 10 620 de lei pe an.

Stabilirea scutirii personale anuale la nivelul minimului de existență.

Stabilirea plafonului de aplicare a cotei de 7% a impozitului pe venit pentru suma ce nu depășește valoarea anuală a salariului mediu lunar prognozat pe economie sau stabilirea unei cote unice de 15% a impozitului pe venitul persoanei fizice / întreprinzătorului individual indiferent de mărimea venitului.

Impozitarea facilităților acordate de patron

Acestea sunt taxate atât cu impozitul pe venit, cât și cu contribuțiile sociale și primele medicale. Aceste contribuții/prime la facilități acordate de patron sunt o povară pentru angajatori și salariați, nu stimulează angajatorii să susțină interesele sănătoase ale salariaților/problemele sociale/culturale.

Facilitățile acordate de patron să se supună impozitării doar cu impozitul pe venit, nu și cu contribuții sociale/prime medicale.

Hrana și transportul angajaților

Mărimea cheltuielilor suportate de angajator pentru hrana și transportul angajaților nu a fost ajustată din anul 2014, cu toate că rata inflației pentru ultimii ani a fost la un nivel ridicat.

Recomandăm indexarea anuală a limitei alocate pentru hrană și transport oferite angajaților proporțional cu rata inflației stabilită pe țară în anul precedent.

IMPOZITUL PE VENIT DIN ACTIVITATEA DE ÎNTRERINZĂTOR

Revizuirea regulilor de deducere din perspectiva impozitului pe venit din activitatea de întreprinzător

Prevederile actuale cu privire la deductibilitatea anumitor cheltuieli în scopul impozitului pe venit din activitatea de întreprinzător sunt în multe cazuri neclare, fiind interpretate atât de către contribuabili, cât și de autorități, fapt ce duce la comiterea unor erori din partea contribuabililor și la abordarea neconsecventă a prevederilor respective din partea autorităților fiscale.

Astfel, considerăm că revizuirea regulilor de deducere, în scopul calculării impozitului pe venit din activitatea de întreprinzător a unor tipuri de cheltuieli, ar trebui să se regăsească pe agenda autorităților competente. În special, ne referim la necesitatea definirii unor criterii clare, care să determine caracterul ordinar și necesar al cheltuielilor suportate în cadrul activității de întreprinzător.

Evidența și calcularea uzurii mijloacelor fixe în scopuri fiscale

Evidența uzurii mijloacelor fixe în scopuri fiscale nu numai că este de o complexitate sporită, ceea ce duce la numeroase erori, dar necesită și resurse considerabile din partea contribuabililor. Simplificarea modului de ținere a evidenței mijloacelor fixe în scopuri fiscale ar reduce semnificativ atât timpul consumat de către contribuabili la întocmirea dării de seamă privind impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător, cât și eventualele erori ce apar la ținerea evidenței mijloacelor fixe.

Recomandăm simplificarea calculului uzurii mijloacelor fixe în scopuri fiscale. De asemenea, propunem deducerea în totalitate a cheltuielilor de reparație capitală prin uzura mijloacelor fixe reparate.

Deducerea cheltuielilor pentru reparația capitală și cea curentă

A se prevedea în legislația fiscală divizarea cheltuielilor privind reparația capitală și cea curentă, astfel încât cheltuielile privind reparația capitală a mijloacelor fixe arendate să fie deduse în întregime pe perioada valabilității contractului de locațiune.

Deducerea provizioanelor pentru creanțe nerecuperabile

Procedura de colectare prin instanța de judecată este una oneroasă, costisitoare și de lungă durată, și este unica posibilă pentru recunoașterea deducerii creanțelor nerecuperabile.

Similar mecanismului implementat pentru companiile de leasing, propunem deducerea creanțelor nerecuperabile (a căror termen de achitare a expirat), fără decizia instanței de judecată, în limita a 5% din soldul mediu anual al creanțelor, dacă aceste creanțe nu sunt datorate de persoane afiliate contribuabilului.

Scutirea de impozitare a dividendelor achitate către companiile rezidente în statele membre UE

Acordul de asociere cu UE prevede obligativitatea apropierei legislației Republicii Moldova de actele normative ale UE.

Directiva 2011/96/EU prevede scutirea de la impozitul pe venit la sursa de plată a dividendelor achitate către companiile-mamă din statele membre UE (care dețin o cotă de participare de minim 10% în capitalul entității fiice pentru o perioadă de cel puțin 2 ani), astfel eliminând impozitarea dublă a acestor venituri.

Luând în considerare Acordul de asociere cu UE, precum și faptul că Republica Moldova nu are semnate Convenții de evitare a dublei impunerii cu unele state membre UE (de ex. Franța) sau unele Convenții existente sunt învechite (de ex. Germania), recomandăm implementarea în legislația fiscală a Directivei 2011/96/EU.

Recomandăm scutirea de impozitare a dividendelor achitate companiilor-mamă (rezidente în UE) cu scopul alinierii la directivele europene, precum și stimularea investițiilor UE în Moldova.

Prelungirea valabilității certificatului de rezidență fiscală

În prezent, pentru aplicarea prevederilor unei convenții de evitare a dublei impunerii, nerezidentul are obligația de a prezenta plătitorului de venit, până la data achitării venitului un certificat de rezidență fiscală eliberat de autoritatea competentă din statul său de rezidență. Acest certificat se prezintă pentru fiecare an calendaristic.

Luând în considerație practica altor state (de ex. România), propunem ca certificatul de rezidență prezentat în cursul anului să fie valabil și în primele 60 zile calendaristice ale anului următor, cu excepția situației în care se schimbă condițiile de rezidență.

Modificarea evidenței contabile a cheltuielilor privind anvelopele

În prezent, casarea anvelopelor are loc conform kilometrajului parcurs de mijlocul de transport căreia se atribuie.

Pentru agenții economici a căror parc de mijloace de transport nu este mare și cheltuielile ce țin de casarea anvelopelor sunt ne semnificative comparativ cu volumul de afaceri, precum și a căror activitate operațională de bază nu este prestarea serviciilor de transport, casarea anvelopelor conform cadrului curent presupune timp și resurse administrative suplimentare.

Recomandăm modificarea metodei de evidență a casării anvelopelor, astfel încât valoarea acestora să se repartizeze la cheltuieli conform normei de uzură de 2 ani.

Modificarea evidenței contabile a OMVSD

Potrivit SNC, Obiectele de mică valoare și scurtă durată (OMVSD), a căror valoare unitară depășește 1 000 MDL se decontează la cheltuieli prin calcularea uzurii în mărime de 50% – la transmiterea acestora în exploatare și 50% – la ieșirea acestora din exploatare (casare).

Recomandăm oferirea posibilității ca entitățile să selecteze în Politica sa de contabilitate metoda de evidență a OMVSD: prin înregistrarea imediată la cheltuieli sau prin uzură (așa cum este în prezent).

Modificarea documentării deplasărilor angajaților peste hotare

La delegarea angajaților în țări străine, data trecerii hotarelor se determină potrivit însemnărilor efectuate în pașaport la punctele de trecere și control la frontieră.

Recomandăm documentarea deplasărilor angajaților peste hotare în baza documentelor de călătorie unde se menționează numele salariatului delegat peste hotare.

Această restricție creează unele dificultăți pentru companii și angajații acestora. La deplasarea cu pașaportul Republicii Moldova, poliția de frontieră nu aplică ștampila în mod obligatoriu în pașaport, iar la deplasarea cu pașaportul unui alt stat – se aplică ștampila (ceea ce duce la schimbarea mai frecventă a pașaportului de către angajați).

De asemenea, legislația actuală impune unele limitări la compensarea cheltuielilor de transport cu taximetrul la delegarea salariaților în străinătate.

Excluderea din Regulament a prevederii privind compensarea cheltuielilor cu taximetrul în cazul în care ora sosirii sau plecării delegatului nu corespunde cu orarul de timp al transportului public. La deplasarea în străinătate persoanele nu dispun de informații privind orarul de timp al transportului public din localitatea respectivă.

Evidența contabilă a discounturilor

Discount-urile pentru activele procurate se acordă de regulă după achiziția acestora. De exemplu, pentru mărfurile care pe parcursul lunii nu s-au vândut, furnizorii acordă reduceri de preț cumpărătorului în scopul diminuării costului achiziției și facilitării vânzării mărfurilor.

Reieșind din prevederile actuale ale SNC, companiile dețin stocuri cu valoare înaltă, neadaptată prețurilor de piață, concomitent înregistrând venituri din discounturi. Vânzări nu se produc, iar venitul impozabil crește și performanța companiei (P&L) nu reflectă situația reală.

Adaptarea prevederilor SNC prin care să fie permisă contabilizarea (inclusiv) în costul activelor a discounturilor primite după intrarea acestora. Pentru mărfuri proporționale stocului de mărfuri existent la data primirii discount-urilor.

TAXA PE VALOARE ADĂUGATĂ ȘI ACCIZE

TVA la importul de servicii

A abroga prevederea referitoare la achitarea TVA la importul de servicii la data plății pentru servicii.

A prevedea achitarea TVA la importul de servicii până la data de 25 a lunii următoare celei de efectuare a plății pentru serviciile importate, potrivit mecanismului reverse-charge prevăzut de reglementările UE.

Accizele achitate de către producătorii de mărfuri supuse accizului

Actualmente producătorii de mărfuri supuse accizului sunt obligați să vireze la Bugetul de Stat accizele aferente în momentul livrării producției.

A permite producătorilor de mărfuri accizabile să achite valoarea accizelor aferente până la sfârșitul lunii (similar TVA). Astfel de practici se întâlnesc în majoritatea țărilor, inclusiv România, Ucraina, Rusia.

Calcularea TVA de la livrarea producției în contul arendei terenurilor agricole

În prezent, reglementările fiscale obligă calcularea TVA de la prețul de piață a producției livrate în contul arendei terenurilor agricole.

Recomandăm modificarea Codului fiscal, prin care să se excludă obligativitatea calculării TVA de la livrările sub cost a producției livrate în contul arendei terenurilor agricole.

În același timp, prețul de piață a producției livrate nu poate fi mai mic decât costul acesteia (art. 99, alin. (6) al Codului fiscal) – ceea ce duce la costuri suplimentare pentru întreprinderile agricole, în special în anii secetoși, atunci când costul pentru unele produse recoltate poate fi mai mare decât prețul de piață al acestora.

Confirmarea documentară a dreptului la restituirea TVA pentru exportul de mărfuri

- ✎ În prezent, pe lângă contractul de vânzare-cumpărare, declarația vamală de export, etc. se solicită prezentarea copiilor de facturi comerciale (invoice) pentru confirmarea dreptului de restituire a TVA pentru exportul de mărfuri.
- ✎ Luând în considerație volumul semnificativ de copii de facturi comerciale (invoice) care se pregătesc de contribuabili, precum și faptul că toate detaliile importante din invoice se regăsesc în declarația vamală de export, recomandăm excluderea invoice din lista documentelor obligatorii de a fi pregătit, precum și prezentarea copiilor acestora pentru restituirea TVA la export.

Mecanismul de restituire a TVA

- ✎ Legislația fiscală oferă dreptul de restituire TVA pentru agenți economici ce efectuează investiții capitale în clădiri de producție (destinate producerii de mărfuri și servicii). Această restricție limitează posibilitatea agenților economici care efectuează investiții în clădiri cu altă destinație de a utiliza sume considerabile de mijloace bănești trecute în cont, sume ce pot fi investite în dezvoltarea activității de întreprinzător.
- ✎ Recomandăm modificarea prevederilor Codului fiscal și oferirea dreptului de restituire a TVA pentru toate investițiile capitale.

ALTE IMPOZITE ȘI TAXE

Inițierea dosarelor penale pentru erori tehnice depistate în declarațiile fiscale ale agenților economici

- ✎ Legislația, precum și abordarea practică a organelor de urmărire penală permit inițierea de dosare penale chiar și în cazul depistării unor erori tehnice în declarațiile fiscale. Astfel, inițierea dosarelor penale constituie niște instrumente de exercitare a presiunii asupra administratorilor agenților economici și reduce atractivitatea climatului investițional din Republica Moldova.
- ✎ A alinia legislația Republicii Moldova la cele mai bune practici ale Uniunii Europene privind aplicarea sancțiunilor penale pentru încălcări fiscale. Inițierea dosarelor penale în cazul constatării evaziunii fiscale în proporție de 1% din cifra de afaceri, dar nu mai puțin de 75 000 de lei.

Inventarierea anuală

- ✎ În conformitate cu prevederile Legii contabilității, agenții economici sunt obligați să efectueze inventarierea anuală.
- ✎ A prevedea obligativitatea efectuării inventarierii patrimoniului entității o dată la 2 ani. Pe durata acestei perioade, desfășurarea inventarierii trebuie să rămână la discreția acționarilor sau a managementului companiei.

Determinarea valorii vamale a unor bunuri

- ✎ În conformitate cu interpretările organelor vamale, dacă bunurile sunt utilizate la producerea altor bunuri, subiecte ale plății redevențelor, la determinarea valorii declarate în vamă, urmează să fie incluse și redevențele (royalty).
 - ✎ Deși, teoretic, legislația vamală impune entităților să includă redevența plătită nerezidenților la valoarea în vamă a mărfurilor importate (în cazul în care redevența este legată de bunurile importate respective) nu a fost elaborat niciun mecanism oficial și nu au fost elaborate proceduri vamale de către acesta.
- Din acest motiv, în practică, companiile sunt supuse unui risc care poate fi sancționat de către autoritățile vamale în cazul în care aceștia plătesc astfel de redevențe în străinătate și le includ în mod incorect în valoarea în vamă a mărfurilor importate (din cauza lipsei unor mecanisme / reguli clare privind aceasta).

Recomandăm abrogarea integrală a Legii nr. 1466-XIII din 29.01.1998 cu privire la reglementarea repatrierii de mijloace bănești, mărfuri și servicii provenite din tranzacțiile economice externe

- ✎ Prin menținerea obligației de repatriere și a sancțiunilor aplicate în acest sens, agenții economici rezidenți de bună-credință sunt pasibili de răspundere și pot fi sancționați pentru acțiunile/inacțiunile companiilor nerezidente care nu-și îndeplinesc obligațiile contractuale (adică, neachitarea în termen pentru mărfurile/serviciile procurate). Astfel, pe lângă faptul suportării unor prejudicii financiare cauzate de neexecutarea de către terți a obligațiilor contractuale, agenții economici rezidenți sunt pasibili suplimentar la sancțiunile din partea statului prevăzute de Legea cu privire la repatriere.
- ✎ Astfel, în vederea anulării oricăror restricții privind circulația capitalului, în particular în ceea ce privește obligațiile privind repatrierea mijloacelor bănești (în corespundere cu practicile comunitare), propunem abrogarea Legii nr. 1466-XIII din 29.01.1998.

Considerăm că agenții economici nu ar trebui să fie sancționați de două ori pentru imposibilitatea recuperării datoriilor legate de activitatea comercială externă.

Mai mult decât atât, considerăm că prin abrogarea Legii nu va avea de suferit securitatea statului (așa cum prevede art. 1 alin. (2) al Legii), deoarece agenții economici însuși sunt interesați în repatrierea și încasarea mijloacelor bănești din comerțul extern.

De asemenea, astfel de reglementări nu se regăsesc în practica statelor europene. În aceste condiții este firesc să fie anulată practica învechită, care nu este conformă cu acquis-ul comunitar.

Contul unic

Transferul impozitelor pentru fiecare subdiviziune este costisitoare în raport cu mărimea taxelor achitate, ceea ce contravine principiului randamentului impozitelor (prevăzut de Codul fiscal), care presupune perceperea impozitelor și taxelor cu minimum de cheltuieli, cât mai acceptabile pentru contribuabili.

Acumularea taxelor într-un singur cont cu redistribuire ulterioară ar reduce din resursele companiilor și administrației publice locale, și ar despovăra administrarea fiscală per subdiviziuni.

Implementarea mecanismului de transferare a impozitelor la conturi trezoreriale unice, fără achitarea pe subdiviziuni și bugete locale.

Răspunderea fiscală

În prezent, în Codul fiscal nu există reglementări privind încălcarea fiscală continuă și încălcarea fiscală prelungită, respectiv modul de aplicare a răspunderii fiscale într-un caz și în altul.

Reglementarea clară în normele privind administrarea fiscală a definiției de încălcare continuă și prelungită și specificarea aplicării răspunderii fiscale într-un caz sau altul.

Legea privind plata pentru poluarea mediului nr. 1540-XIII din 25.02.1998

Redacția nouă a art. 11 din decembrie 2016 aprobată în lipsa analizei impactului de reglementare și consultări publice a inclus o serie de neconcordanțe și neclarități:

- Taxa pentru mărfurile care, în procesul utilizării, cauzează poluarea mediului:
 - uniformizarea taxei pentru mărfurile care, în procesul utilizării, cauzează poluarea mediului, stipulate în Anexa nr. 8 la legea 1540/1990 în cuantum de 2%;
 - formula de calcul a taxei pentru poluare a mediului drept cuantum din valoarea vamală și nu din valoarea facturată, prima incluzând și asemenea componente ca costul pentru asigurare, transport, încărcare/descărcare etc.
 - taxa pentru produsele ambalate în ambalaj din materiale plastice (specificat la pozițiile tarifare 3923 21, 3923 29 și 3923 30) sau ambalaj din carton neondulat (specificat la poziția tarifară 4819 20 000), cu sau fără folie de aluminiu și/sau polietilenă - cantitatea materiei utilizate pentru confecționarea ambalajului diferă în dependență de volumul/mărimea acesteia fapt neconsiderat de amendament.
 - Plata pentru emisiile de poluanți, deversări și depozitarea deșeurilor, anterior calculată și achitată anual, a fost modificată în lunar. Astfel calculul prin intermediul firmelor de consultanță specializată având un cost cel puțin înzecit comparativ cu plata propriu-zisă a taxei.

Se propune:

- Revenirea la normativul de plată diferențiat pentru mărfurile enumerate la anexa 8, legea 1540/1998;
- Revenirea la formula de calcul a taxei având ca bază de calcul valoarea facturată a mărfurilor;
- Detalierea grilei de determinare a taxei pentru ambalaj (până la 0.1 l, de la 0.101 până la 0.3 l, de la 0.301 până la 0.5 l, de la 0.501 până la 1.0 l, de la 1.001 până la 3 l, de la 3.001 l, ambalajul produselor cu un volum mai mic de 0.02 l să fie exceptat);
- Diminuarea substanțială a cotei taxei pentru ambalaj;
- Aplicarea taxei pentru ambalaj doar pentru mărfurile cu o consistență lichidă (așa cum prevede Legea nr. 37 din 24 martie 2017);
- Revenirea la calculul și achitarea anuală a plății pentru emisiile de poluanți, deversări și depozitarea deșeurilor pentru a comensura cuantumul plății cu administrarea acesteia.

Remunerația compensatorie în cuantum de cel puțin 3% din suma încasată din vânzarea (revânzarea) echipamentelor precum telefoane, tablete, notebook, flash etc., precum și a stick-urilor de memorie

Art. 26 din Legea 139 din 2010 privind drepturile de autor și drepturile conexe prevede că:

„Articolul 26. Reproducerea operelor în scopuri personale. Copia privată

(1) Reproducerea unei opere publicate legal se permite fără consimțământul autorului sau al altui titular al dreptului de autor, dar cu plata unei remunerații compensatorii în condițiile alin.(3)–(11), atunci când reproducerea este făcută de o persoană fizică exclusiv pentru uz personal și dacă nu urmărește obținerea vreunui avantaj comercial direct sau indirect. **Dreptul la remunerație compensatorie poate fi exercitat exclusiv prin intermediul unei organizații de gestiune colectivă a drepturilor patrimoniale.**

(3) Remunerația compensatorie menționată la alin.(1) se achită de către persoanele fizice și juridice care produc sau importă orice echipament (audio, videomagnetofone, drive-re pentru discuri etc.) și suporturi materiale (suporturi pentru imprimarea sonoră și/sau video, casete, discuri laser, compact-discuri etc.) care pot fi utilizate pentru efectuarea unor atare reproduceri.

În lipsa unei liste exhaustive a echipamentelor pentru care este necesar de achitat remunerația, organizațiile de gestiune colectivă a drepturilor patrimoniale, împuternicite de AGEPI să gestioneze de sine stătător sau în comun, în bază de acord, toate drepturile care le-au fost încredințate în gestiune, au solicitat furnizorilor de rețele și servicii de comunicații electronice achitarea remunerației compensatorii în mărime de minim 3% din suma încasată din vânzarea (revânzarea) echipamentelor și suporturilor, cum ar fi telefoane/smartphone-uri, stick-uri de memorie, tablete pentru perioada 2014 – 2017. Aici dorim să atenționăm asupra faptului că în lipsa cadrului normativ legal care să asigure achitarea acestei taxe la importul produselor respective, satisfacerea solicitării de achitare pentru o perioadă trecută nu are un temei legal valabil și reprezintă, de fapt, o acțiune de îmbogățire fără justă cauză.

Legislația națională în vigoare nu prevede expres obligația pentru importatorii de telefoane mobile, precum și accesorii de a achita remunerația compensatorie specificată mai sus. Mai mult decât atât, în Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova din 1 aprilie 2016 cu privire la aplicarea unor prevederi ale legislației privind dreptul de autor și drepturile conexe, în punctul 76 se oferă explicații clare cu privire la aplicarea normei stabilite în art. 26 din Legea 139 din 2010 și anume:

„Remunerația de autor se colectează doar prin sistemul de gestiune colectivă de la producătorii și importatorii de:

- echipament (audio, videomagnetofone, drive-re pentru discuri);
- suporturi materiale (CD, DVD), utilizate pentru atare reproduceri.”

RELAȚIILE DE MUNCĂ

Un subiect mereu actual și important pentru investitorii străini, este Codul muncii și prevederile rigide ale acestuia, fiind considerate arhaice. Codul muncii prezintă obstacole serioase în desfășurarea unei activități antreprenoriale eficiente. Relațiile flexibile de muncă reprezintă un factor important pentru crearea unei economii competitive, care să se adapteze cu ușurință la condițiile de piață.

FIA salută inițiativa Guvernului referitor la amendările actualului cod în baza propunerilor parvenite de la mediul de afaceri. Totodată, reprezentanții mediului de afaceri au venit cu sugestia de a elabora și adopta un nou Cod al muncii, cu antrenarea părților cointeresate și a experților internaționali, cu suportul partenerilor de dezvoltare. Accentul urmează a fi pus pe contractul individual de muncă, fiind un act juridic bilateral, semnat benevol, și care reglementează relațiile de muncă.

Evidența militară a angajaților

Prevederile existente ale Legii nr. 1245-XV din 18.07.2002 cu privire la pregătirea cetățenilor pentru apărarea Patriei și art. 57 al Codului muncii obligă angajatorul să asigure evidența zilnică și să informeze lunar Ministerul Apărării despre încadrarea și eliberarea din serviciu a persoanelor, precum și să asigure evidența acestora conform normelor interne ale Ministerului. Pe lângă faptul că normele date sunt depășite de timp, acestea impun angajatorii la activități improprie ce necesită resurse umane și financiare.

Se recomandă excluderea prevederilor existente ale Legii nr. 1245-XV din 18.07.2002 cu privire la pregătirea cetățenilor pentru apărarea Patriei și ale art. 57 din Codul muncii ce țin de obligarea angajatorilor de a asigura evidența militară a angajaților.

Art. 60 Perioada de probă

La moment, pentru verificarea aptitudinilor profesionale ale salariatului, la încheierea contractului individual de muncă, acestuia i se poate stabili o perioadă de probă de cel mult 3 luni.

În majoritatea cazurilor, această perioadă nu este suficientă pentru verificarea aptitudinilor profesionale ale salariatului.

Se consideră rațională majorarea perioadei de probă de la 3 la 6 luni.

Art. 62 Interzicerea aplicării perioadei de probă

Prevederile actuale interzic aplicarea perioadei de probă persoanelor angajate în bază de concurs. Petrecerea și desfășurarea concursului nu permite valorificarea tuturor competențelor și abilităților candidatului, fiind necesară o perioadă de probă.

Art. 62 lit. c). A anula restricțiile referitoare la cazurile pentru care se permite aplicarea perioadei de probă pentru persoanele angajate prin concurs.

Art. 74 Transferul la o altă muncă

Codul muncii nu prevede posibilitatea efectuării unui transfer temporar al salariatului în cadrul întreprinderii (cu acordul scris al părților). Această interdicție creează probleme de suplینire a locurilor temporar libere în întreprindere, singura soluție fiind angajarea unor persoane noi pe o perioadă determinată sau cumularea de funcții a salariatului temporar absent, fapt ce prezintă un dezavantaj atât pentru angajator, cât și pentru salariat. Transferul salariatului în cadrul întreprinderii este deosebit de important în special pentru companiile în care instruirea noilor salariați la angajare este de lungă durată și presupune cunoștințe și o pregătire specială (cursuri inițiale, cunoașterea sistemelor informaționale și a procedurilor de lucru, de securitate, etc.) și o perioadă de adaptare mai mare. Transferul temporar al salariatului este important și în cazul înlocuirii temporare a unor angajați din conducerea subdiviziunilor, a adjuncților conducerii subdiviziunilor etc.

A include în Codul muncii posibilitatea de transfer pe o perioadă determinată a salariatului, cu acordul acestuia, în special în cazurile de deplasare a angajaților în interes de serviciu, de detașare pe o perioadă scurtă sau medie, de cumulare de funcții a salariatului temporar absent, de concedii medicale de lungă durată etc.

Art. 85 Demisia

Alin. (4) al art. 85 prevede că angajatorul nu este în drept să elibereze salariatul care a depus cererea de demisie dacă în timp de 7 zile de la depunerea cererii salariatul retrage (anulează) cererea depusă și nici o persoană nu este angajată în loc.

Termenul de 7 zile prevăzut de Cod reprezintă o perioadă minimă, care stă la dispoziția angajatorului pentru a selecta și angaja o altă persoană. Astfel, la retragerea cererii de demisie de către salariat, angajatorul pierde resurse financiare și umane îndreptate spre angajarea unei persoane noi.

Propunem reformularea prevederilor art. 85 alin (4) din Codul muncii, și anume salariatul este în drept să retraga cererea, doar cu acordul angajatorului.

Concediile pentru îngrijirea copilului

Durata excesivă a concediilor pentru îngrijirea copiilor atrage după sine pierderea abilităților profesionale a salariaților, reducerea șanselor de a avansa în carieră, inclusiv reducerea implicării femeilor pe piața muncii, etc.

Se consideră binevenită reformarea sistemului concediilor pentru îngrijirea copiilor. Salariatul urmează să decidă/să aleagă de sinestătător durata concediului plătit, cu achitarea diferențiată a indemnizației pentru îngrijirea copilului, în dependență de termenul ales, iar concediile neplătite pentru îngrijirea copiilor urmează a fi excluse. Drept rezultat, vor avea de câștigat atât salariații, cât și angajatorii.

Art. 101. alin. (5) Munca în schimburi

De modificat alin. (5), termenul de aducere la cunoștință salariaților a programului de muncă cu cel puțin 14 zile înainte de punerea lui în aplicare sau, în cel mai scurt timp, în cazul modificării programului pe motiv de absență a unui salariat.

Art. 104 Munca suplimentară

☐ Legislația muncii a Republicii Moldova nu prevede posibilitatea de recompensare a muncii suplimentare prin ore libere plătite.

📌 A se permite recompensarea timpului în care a fost prestată muncă suplimentară prin ore libere plătite în decurs de 30 de zile de la realizarea muncii suplimentare. Astfel, salariatul va beneficia de un număr de ore libere egal cu cel al orelor suplimentare prestate, beneficiind de salariul pentru orele prestate peste programul normal de muncă.

**Conflict de interese
Lipsa unei clauze de neconcurență**

📌 A introduce o clauză de neconcurență, preluată din legislația comunitară: „Părțile pot negocia și cuprinde în contract o clauză de neconcurență prin care salariatul să fie obligat ca după încetarea contractului să nu presteze în interes propriu sau al unei terțe o activitate care se află în concurență cu cea prestată de angajatorul său în schimbul unei indemnizații lunare de neconcurență pe care angajatorul se obligă să o plătească pe toată perioada de neconcurență”.

Tot în acest context, clauza de neconcurență poate fi negociată de către părți și în cadrul negocierilor de încetare a contractului individual de muncă, nu neapărat în Contractul propriu zis.

Obligația de achitare a indemnizației lunare de neconcurență trebuie să fie corelată și cu obligația salariatului de plată a penalității (daunelor-interese), în caz de încălcare a acestei clauze.

Lipsa unei clauze ce ține de conflict de interese

📌 A introduce o nouă clauză privind conflictele de interese “ Angajatorul poate stabili în contractul individual de muncă sau în procedurile interne o clauză privind conflictul de interese prin care salariatul să fie obligat să declare conflictele de interese”.

Art. 9 alin. 2 lit. j. Salariatul este obligat să declare potențiale conflicte de interese, conform procedurilor stabilite de către angajator.

Art. 74 alin. 1.....cu excepția cazurilor de conflicte de interese.

“conflict de interese - conflictul dintre exercitarea atribuțiilor funcției deținute și interesele personale”.

Art. 216 Contractul de ucenicie și contractul de formare profesională continuă

☐ Contractul de ucenicie și contractul de formare profesională continuă, conform căruia angajatorul are dreptul să încheie un contract de ucenicie cu persoana care este în căutarea unui loc de muncă și care nu are o calificare profesională. Alin. (2) prevede că un contract de ucenicie, încheiat în formă scrisă, este un contract de drept civil și se reglementează de Codul civil și de alte acte normative.

📌 Pentru a permite funcționarea eficientă a învățământului dual din Republica Moldova este necesară asigurarea unui cadru legal și normativ clar, previzibil și ajustat la realitățile Republicii Moldova.

Un rol important în modernizarea cadrului legal îi revine legislației muncii, deoarece specificul activității elevului-ucenic include, pe lângă procesul de instruire, și munca propriu-zisă. Astfel, elevul-ucenic participă, în dependență de specificul profesiei, și la activitatea de producere. De asemenea, pentru ca un contract de ucenicie în învățământul dual să fie reglementat de legislația civilă, ar trebui ca părțile (angajatorul și elevul-ucenic) să fie pe poziții de egalitate juridică, ceea ce nu este cazul în contextul învățământului dual, din moment ce elevul-ucenic se supune regulilor de disciplină, timpului și zilelor de muncă și odihnă, stabilite în regulamentul intern al agentului economic.

În Germania, Franța, Elveția, Austria și Lichtenstein ucenicia în sistemul dual este reglementată prin actul legislativ specific, având loc în baza unui contract de ucenicie, unde ucenicii sunt considerați angajați ai agentului economic.

În acest sens, recomandăm modificarea prevederilor Codului muncii în sensul excluderii normei care stipulează că contractul de ucenicie este unul de drept civil, fiind oportună elaborarea și adoptarea unui act legislativ special, care să reglementeze raporturile de ucenicie în învățământul dual, prin preluarea celor mai bune practici ale statelor care implementează cu succes acest model.

Munca prin agent de muncă temporară**Considerăm oportună introducerea unui nou capitol în Codul muncii al Republicii Moldova: Munca prin agent de muncă temporară****Art. X:**

(1) Munca prin agent de muncă temporară este munca prestată de un salariat temporar care a încheiat un contract de muncă temporară cu un agent de muncă temporară și care este pus la dispoziția utilizatorului pentru a lucra temporar sub supravegherea și conducerea acestuia din urmă;

(2) Salariatul temporar este persoana care a încheiat un contract de muncă temporară cu un agent de muncă temporară, în vederea punerii sale la dispoziția unui utilizator pentru a lucra temporar sub supravegherea și conducerea acestuia din urmă;

(3) Agentul de muncă temporară este persoana juridică, autorizată de Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, care încheie contracte de muncă temporară cu salariați temporari, pentru a-i pune la dispoziția utilizatorului, pentru a lucra pe perioada stabilită de contractul de punere la dispoziție sub supravegherea și conducerea acestuia. Condițiile de funcționare a agentului de muncă temporară, cât și procedura de autorizare se stabilesc prin hotărâre de Guvern;

(4) Utilizatorul este persoana fizică sau juridică pentru care și sub supravegherea și conducerea căreia muncește temporar un salariat temporar pus la dispoziție de agentul de muncă temporară;

(5) Misiunea de muncă temporară se referă la acea perioadă în care salariatul temporar este pus la dispoziția utilizatorului pentru a lucra temporar sub supravegherea și conducerea acestuia, pentru executarea unei sarcini precise și cu caracter temporar.

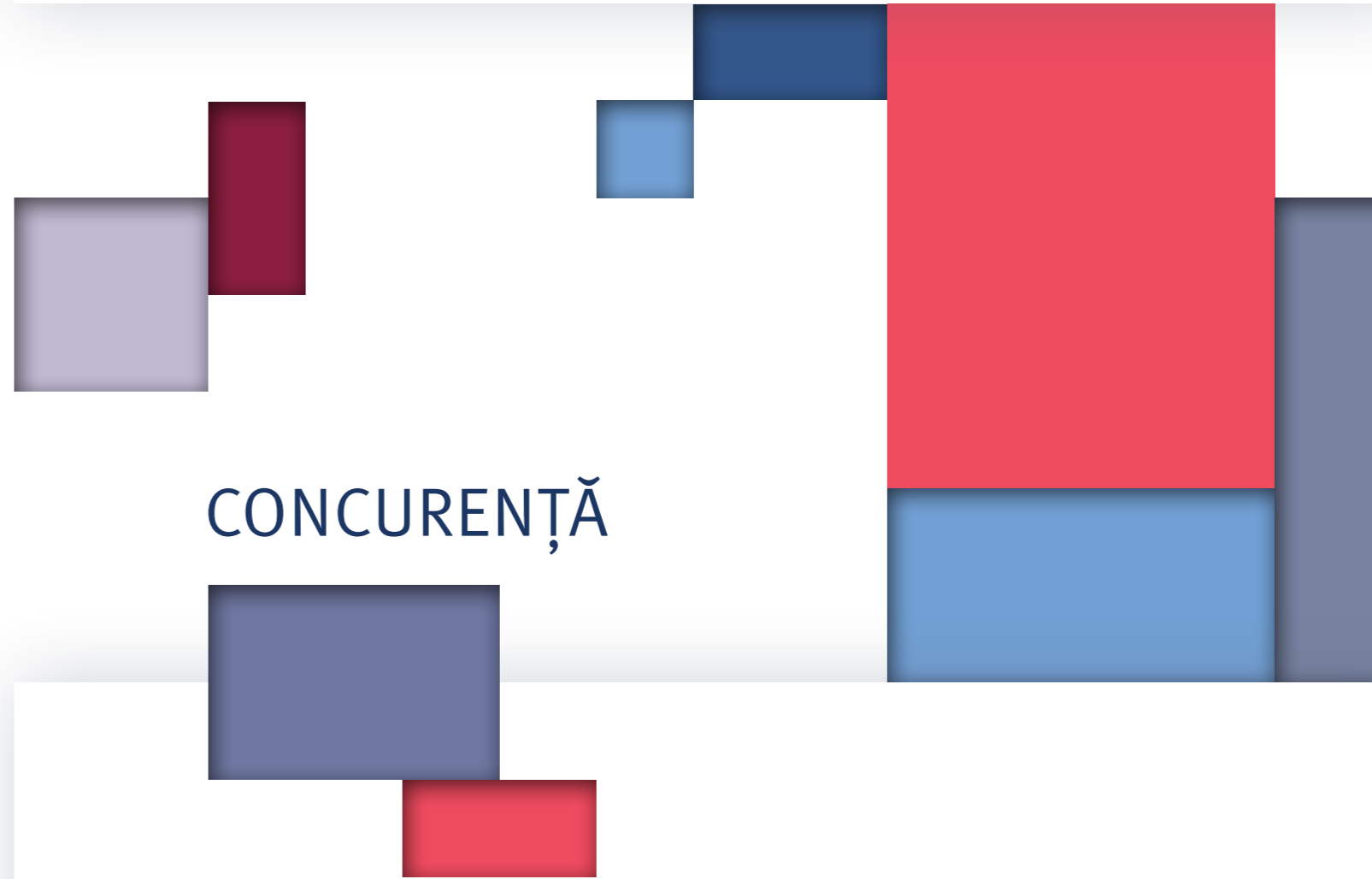
Art. Y:

(1) Misiunea de muncă temporară se stabilește pentru un termen care nu poate fi mai mare de 24 de luni;

(2) Durata misiunii de muncă temporară poate fi prelungită pe perioade succesive care, adăugate la durata inițială a misiunii, nu poate conduce la depășirea unei perioade de 36 de luni;

(3) Condițiile în care durata unei misiuni de muncă temporară poate fi prelungită sunt prevăzute în contractul de muncă temporară sau pot face obiectul unui act adițional la acest contract.

CONCURENȚĂ

Formarea și menținerea unui mediu concurențial loial reprezintă o misiune importantă, care poate fi asigurată doar prin eforturi comune depuse de mediul de afaceri și autoritățile statului, ceea ce va asigura echilibru și echitate în relațiile dintre agenții economici. Legislația concurenței a fost elaborată și aprobată în formatul unui dialog deschis și productiv, la care au participat experții companiilor-membre FIA. În prezent, în Republica Moldova este în vigoare și se aplică legislația concurențială care este pe deplin aliniată la normele europene riguroase.

Cu toate acestea, rămân nesoluționate subiecte din anumite domenii, precum sectorul bancar, telecomunicații, asigurări, etc., care necesită atenția și implicarea statului pentru a asigura respectarea condițiilor concurențiale.

Condiții de concurență neloială privind comercializarea mărfurilor pe teritoriul Republicii Moldova, și anume pe segmentul transnistrean

- ☐ Companiile de pe malul drept al Nistrului își pot comercializa mărfurile pe teritoriul segmentului transnistrean al Republicii Moldova doar cu plata unor taxe de import, care pot ajunge până de 10% din valoarea mărfurilor, sumă care este percepută de „autoritățile” vamale transnistrene neconstituționale. Având în vedere bariera și dezavantajul susmenționat, produsele nu pot fi comercializate în condițiile unei concurențe echitabile pe segmentul dat al Republicii Moldova
- ☑ În vederea menținerii unui mediu concurențial echitabil, se impune:
 - (i) anularea taxei impuse sau (ii) alinierea la condiții egale a tuturor jucătorilor din sector.

Subvenționarea economică (livrarea gazelor naturale etc. în condiții preferențiale) a activității competitorilor din stânga Nistrului de către Federația Rusă, fapt care creează un dezavantaj pentru companiile autohtone

- ☐ O componentă definitorie sau semnificativă în formarea prețurilor la produse o reprezintă costurile pe care le suportă companiile la producerea mărfurilor. În acest sens, (i) prețul gazelor naturale livrat către competitorii de pe malul stâng al Nistrului, precum și (ii) tariful aplicat pentru energia electrică sunt de aproximativ 3,5 ori mai mici decât cele stabilite pentru companiile de pe malul drept. Având în vedere raționamentul dat, și luând în considerare faptul că impactul costurilor combustibililor este considerabil, companiile autohtone se confruntă cu condiții tarifare discriminatorii.
- ☑ În contextul celor expuse mai sus, se impun reglementări legislative privind contracararea unor asemenea avantaje neconcurențiale.

Sectorul telefoniei mobile

- ☐ Conform art. 4 din Legea nr. 827 din 18.02.2000 cu privire la Fondul Republican de Susținere a Populației, una dintre sursele de formare a mijloacelor Fondului o reprezintă transferurile lunare ce urmează a fi efectuate de către persoanele juridice care prestează servicii de telefonie mobilă, în mărime de 2,5 la sută din venitul obținut din vânzările aferente acestor servicii. Această taxă a fost introdusă în anul 2000, fiind considerată „taxă de lux”.
- ☑ Se consideră oportună modificarea Legii fondului republican și a fondurilor locale de susținere socială a populației, nr. 827 din 18.02.2000, în vederea excluderii art. 4. alin. (1) litera b), și anume obligativitatea transferurilor lunare ce urmează a fi efectuate de către persoana juridică care prestează servicii de telefonie mobilă, în mărime de 2,5 la sută din venitul obținut din vânzările aferente acestor servicii.

Furnizorii de servicii OTT (Viber, Skype etc.)

- ☐ La momentul actual, cea mai mare amenințare cu care se confruntă operatorii de telefonie mobilă din Republica Moldova constă în scăderea sau stagnarea ratelor de profitabilitate a operatorilor, din punctul de vedere al rentabilității asupra capitalului investit. Astfel, operatorii din telecom sunt nevoiți să împartă baza de clienți cu o serie de alți jucători care vin cu aplicații smartphone OTT, spre exemplu (over-the-top, aplicații care nu sunt distribuite prin canalele tradiționale). Furnizorii de servicii OTT au creat mai multe alternative atrăgătoare la ofertele tradiționale precum apel voce și mesageria mobilă, mai interactivă, față de serviciile Voce/SMS standard. Provocarea pentru jucătorii din telecom este cu atât mai mare, în condițiile în care lipsește o reglementare clară care ar oferi condiții de concurență loială și nediscriminatorie pe piața serviciilor de comunicații electronice.
- ☑ De a impune reglementări pentru furnizorii serviciilor OTT egale cu cele ale operatorilor telecom pentru crearea unui mediu concurențial echitabil pentru toți furnizorii de astfel de servicii, ceea ce ar însemna înregistrarea pe teritoriul Republicii Moldova ca agenți economici supuși impunerii fiscale.

Sectorul bancar / Legislația fiscală defavorizează persoanele fizice față de cele juridice

- ☐ Conform art. 25 din Codul fiscal, persoanelor juridice li se permite deducerea cheltuielilor legate de plata dobânzilor pentru credite, ceea ce micșorează baza impozabilă, pe când pentru persoanele fizice nu există o asemenea prevedere.
- ☑ Modificarea Codului fiscal prin implementarea unor prevederi ce ar permite deducerea cheltuielilor legate de plata dobânzilor la credite de către persoanele fizice.

Permiterea deducerii cheltuielilor legate de plata dobânzilor pentru creditele persoanelor fizice ar stimula creditarea ipotecară, care la rândul său ar duce la creșterea investițiilor în construcții, creșterea volumului de tranzacții imobiliare ce ar duce la încasări suplimentare din TVA etc. Deducerea cheltuielilor legate de plata dobânzilor pentru creditele ipotecare ale persoanelor fizice ar micșora baza impozabilă pentru cetățeni și nu ar discrimina persoanele fizice față de cele juridice.

Din practica internațională am menționat Rusia și Ucraina, dar la fel și un șir de țări europene. art. 220 alin (4) al Codului fiscal din Federația Rusă prevede aceste scutiri. La fel, scutiri similare sunt prevăzute în Codul fiscal al Ucrainei art. 166.3.1.

Sectorul bancar/Plăți comunale

- ☐ La momentul actual, băncilor li se interzice să perceapă comisioane pentru acceptarea plăților comunale în numerar de la clienți, cu toate că comisioanele primite de la beneficiari nu acoperă costurile suportate de bănci. Pe de altă parte, se constată că ÎS Poșta Moldovei beneficiază de comisioane de câteva ori mai mari din partea furnizorilor de servicii comunale decât cele plătite băncilor.
- ☑ Eliminarea barierelor legale ce limitează posibilitatea băncilor de a concura la capitolul acceptare de plăți pentru servicii de la populație.

Perceperea comisioanelor pentru achitarea utilităților în numerar de la clienți ar permite și dezvoltarea mijloacelor alternative de acceptare a plăților (internet banking, terminale electronice etc.).

Se propune eliminarea alin. (5) al art. 50 al Legii privind serviciile de plată și moneda electronică.

Confuzionarea consumatorilor asupra produsului, mărcii, desenului și modelului industrial al unor companii

☒ Copierea cvasiservilă – acțiuni de confuzie sancționabile prin faptul creării de asemănări cu produsele altor companii. Produsele concurenților imită/copiază parțial sau total produsele unor companii prin lansarea pe piață a unui ambalaj propriu de comercializare a produsului care, ca „efect parazitar” de urmărire, au aceeași formă, aceeași gamă de culori, același mod de amplasare a design-ului, aceeași combinație de culori și cuvinte.

☒ Înăsprirea controalelor în piață și crearea unui cadru legislativ sever în scopul contracarării și/sau sancționării unor asemenea practici.

Supraîncărcarea camioanelor - practică anticoncurențială, în vederea obținerii de foloase adiționale pe piață

☒ Practicile de supraîncărcare a camioanelor de mare tonaj peste limitele admisibile, prevăzute de legislația în vigoare, aduc avantaje ilegale companiilor din domeniul construcțiilor (în mod special la transportarea cimentului). Companiile care respectă cadrul legal existent sunt a priori dezavantajate. Mai mult decât atât, infrastructura rutieră este afectată în mod ireversibil.

Sectorul Comercial / imixtiunea Statului în relațiile contractuale ale comercianților și la formarea prețurilor în piață

☒ În ultima perioadă, Statul a venit cu mai multe inițiative legislative de reglementare a activității comerciale.

În conformitate cu Constituția Republicii Moldova, piața, liberă inițiativă economică, concurența loială sunt factorii de bază ai economiei.

☒ Se recomandă evaluarea și analiza impactului de reglementare, în conformitate cu art. 13 al Legii nr. 235 din 20 iulie 2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător, precum și prevederile Hotărârii Guvernului nr. 1230 din 24.10.2006 cu privire la aprobarea Metodologiei de analiză a impactului de reglementare și de monitorizare a eficienței actului de reglementare.

Legea Concurenței stabilește principiile de bază ale concurenței prin care: Statul asigură libertatea activității de întreprinzător, protecția concurenței; Prețurile la produse se determină în procesul liberei concurențe, pe baza cererii și ofertei.

Astfel, orice imixtiune în formarea prețurilor sau impunerea unor altor obligații participanților la piața produselor alimentare reprezintă nu altceva decât o încălcare gravă a libertății contractuale și a cadrului concurențial, iar reglementările excesive vor duce la distorsionarea concurenței, și ca urmare vor avea un șir de efecte.

Sectorul de asigurări

☒ Sectorul de asigurări este subdezvoltat și continuă să lupte cu concurența neloyală, caracterizată în special de particularitățile în ceea ce privește răspunderea solidară privind plățile în cadrul sistemului de asigurări de Carte Verde, utilizarea de către asiguratori a denumirii companiei într-o manieră care produce confuzie cu companii de asigurări cu renume mondial și neglijarea reglementărilor privind politica prețurilor pe asigurările obligatorii și a normelor de prudență.

Deși există angajamentele necesare pentru punerea în aplicare a măsurilor Solvency II, s-au adoptat deja unele măsuri care vizează restabilirea și consolidarea capacității autorității de reglementare, iar cele referitoare la transparența în structura acționariatului urmează să intre în vigoare în anul 2018, rămân în continuare preocupări în ceea ce privește punerea în aplicare a reglementărilor referitoare la transparența structurii acționarilor, respectarea normelor de prudență, guvernarea corporativă la societățile de asigurări și calitatea activelor ce acoperă rezervele de asigurare.

De asemenea, se solicită:

- Luarea în considerație a legislației comunitare, dispozițiile constituționale, practica internațională și posibilele repercusiuni asupra economiei Republicii Moldova;

- Solicitarea avizului Guvernului Republicii Moldova, a Consiliului Concurenței, precum și dispunerea efectuării unei expertize imparțiale economico-financiare;

- Revizuirea categoriilor de restricții și interdicții aplicabile relațiilor contractuale între comerciant și furnizor;

☒ La acest subiect, se recomandă:

- Eliminarea concurenței neloyale create de unii asiguratori prin denumirea companiei într-o manieră care produce confuzie cu companii de asigurări cu renume mondial.

- Asigurarea respectării reglementărilor privind politica prețurilor pentru produsele de asigurare obligatorie, nerespectarea căreia atrage destabilizarea financiară a asigurătorilor care poartă răspundere solidară în sistemul Carte Verde.

- Implementarea angajamentelor pentru punerea în aplicare a criteriilor Solvency II.

- Asigurarea implementării cerințelor legale referitoare la respectarea de către asiguratori a normelor de prudență, transparența structurii acționarilor și guvernarea corporativă în societățile de asigurări.

SISTEMUL BANCAR

Evoluția cadrului normativ în sistemul bancar a cunoscut schimbări calitative considerabile în perioada 2015-2017. Republica Moldova a asigurat conformitatea legislației în vigoare la un șir de acte normative ale Uniunii Europene, în special cele ce țin de regulile prudențiale. În prezent, Parlamentul Republicii Moldova finalizează procesul de adoptare a unei noi Legi ce reglementează activitatea băncilor, fapt ce va asigura practic conformarea deplină a legislației naționale în sistemul bancar la acquis-ul comunitar.

În același timp, continuă să existe o serie de subiecte, care necesită neapărat a fi revizuite și îmbunătățite pentru a crea un mediu concurențial mai atractiv.

Transparența sistemului bancar

- ☐ Problemele grave de guvernare corporativă din sistemul bancar, împreună cu un sistem judiciar slab, reprezintă un risc sporit pentru stabilitatea financiară a Republicii Moldova. Reformele și modificările legislative adoptate și implementate în acest sens de către autorități în ultima perioadă au înregistrat unele succese, însă acestea atestă în continuare deficiențe în aplicarea cerințelor de reglementare care vizează băncile.

În acest context, este vitală sporirea calității guvernării corporative în sectorul bancar, inclusiv prin consolidarea transparenței reale a proprietarilor, beneficiari finali ai băncilor.

Se propune:

- Sporirea transparenței în structura acționariatului băncilor comerciale din Republica Moldova.
- Implementarea măsurilor și mecanismelor de asigurare a stabilității sectorului bancar și de protejare a investițiilor din băncile comerciale.

Sporirea eficienței în cooperarea cu executorii judecătorești

- ☐ Pentru executarea silită a documentelor executorii, executorul judecătoresc este în drept să solicite și să primească gratuit pe suport de hârtie și în regim online din partea autorităților publice centrale și locale, a instituțiilor (inclusiv financiare), din partea altor organizații deținătoare de registre de stat și de informații relevante pentru procedura de executare, orice informație care ar permite identificarea debitorului, a patrimoniului său și a locului aflării lor. Prezentarea acestor informații de către băncile comerciale are drept rezultat suportarea unor costuri administrative adiționale, precum și consumul irațional al timpului de muncă al angajaților, dat fiind faptul că doar 1/3 din solicitările executorilor judecătorești țin de clienții unei bănci. Anual, aproximativ 50000 de solicitări primesc răspunsuri ce indică faptul că banca nu dispune de informațiile solicitate

- Este necesară implementarea unei soluții informaționale, cu susținerea Ministerului Justiției și a Uniunii Naționale a Executorilor Judecătorești, pentru facilitarea schimbului de informații și soluționarea unor eventuale diferențe care apar la implicarea băncilor în executarea încheierilor și ordinelor incaso emise de către executorii judecătorești.

Fondul de garantare a depozitelor

- ☐ Începând cu 01.01.2018 suma garantată a depozitelor, care în prezent constituie 6000 lei, se va mări până la 20000 lei. Pe de altă parte, subiectul necesității revizuirii întregului sistem de garantare a depozitelor, începând cu modul de stabilire și colectare a contribuțiilor de la bănci și terminând cu atribuțiile Fondului în general, este ignorat. În prezent, colectarea contribuțiilor din partea băncilor se efectuează în baza principiului solidarității – toate băncile participă la constituirea fondului, indiferent de profilul de risc al acestora. În condițiile în care sistemul bancar demonstrează eșecuri corporative, iar problemele legate de transparență mai sunt actuale, principiul solidarității nu mai poate fi considerat unul viabil, eficient și echitabil. Acest principiu, ignorând profilul de risc al băncilor, poate încuraja unele din ele să accepte riscuri sporite.

Se recomandă:

- Restructurizarea Fondului prin asocierea acestuia cu instituții precum BNM pentru a monitoriza riguros instituțiile financiare;
- Consolidarea bazei regulatorii în domeniul garantării depozitelor (introducerea noțiunilor de risc și gradare a băncilor în dependență de această variabilă etc.);
- Revizuirea modului de contribuție la Fond prin stabilirea contribuțiilor în dependență de gradul de risc, sporind astfel disciplina și transparența în sistemul bancar.

Legea cu privire la Depozitarul central unic al valorilor mobiliare

- ☐ La 3 octombrie 2016 a fost adoptată Legea cu privire la Depozitarul central unic al valorilor mobiliare, acționar majoritar al căruia este BNM. Acesta urmează să desfășoare în mod exclusiv activitatea de evidență a deținătorilor de valori mobiliare. Pe de altă parte, actualul Depozitar Național al valorilor mobiliare este lichidat, nefiind clară soarta investițiilor făcute în acesta de către instituțiile bancare.

- Este necesară găsirea unei soluții pentru compensarea investițiilor făcute de către instituțiile bancare în Depozitarul Național al valorilor mobiliare, de modificat art. 47 din Legea cu privire la Depozitarul central unic al valorilor mobiliare, în sensul stabilirii unor prevederi clare de compensare.

Liberalizarea operațiunilor în conturile curente/de depozit deschise de către rezidenți în țările membre ale UE

Legea nr. 62-XVI din 21 martie 2008 privind reglementarea valutară stabilește regimul de deschidere a conturilor curente/de depozit ale rezidenților în străinătate și al operațiunilor ce pot fi efectuate în/din aceste conturi. Conform prevederilor art. 13 din respectiva lege, deschiderea de către rezidenți a conturilor curente și a conturilor de depozit în străinătate se efectuează cu autorizare din partea Băncii Naționale a Moldovei. În același timp, Banca Națională a Moldovei este în drept să stabilească operațiunile ce pot fi efectuate în/din conturile deschise de către rezidenți în străinătate, limitele soldurilor și termenul de păstrare a mijloacelor în aceste conturi, alte condiții aferente conturilor în cauză, precum și cerința de înregistrare (la închiderea conturilor) a soldurilor conturilor respective în conturile deschise la bănci licențiate.

Aceste reglementări fac extrem de dificilă implementarea unui acord de management centralizat al trezoreriei corporative (cash pooling/centralized treasury management agreement) cu Divizia de Trezorerie și Finanțări a companiei-mamă, cu sediul în străinătate. Scopul acestui acord este să optimizeze fluxurile de trezorerie și managementul lichidităților între cele 2 entități (companie-mamă vs. companie-fiică). Aceste fluxuri pot fi bidireționale: (i) debursarea finanțărilor intra-grup de la compania-mamă către compania-fiică și/sau (ii) remiterea (consolidarea) excedentului de trezorerie/lichidități generat de compania-fiică către Divizia de Trezorerie și Finanțări a companiei-mamă. Implementarea acestui acord presupune deschiderea de către compania rezidentă a unui cont curent în străinătate.

Se propune:

A excepa de la aplicarea regimului de autorizare din partea Băncii Naționale a Moldovei deschiderea conturilor curente/de depozit de către rezidenți în străinătate (țările membre ale UE) cu scopul implementării unui acord de „cash pooling” în contrapartidă cu entitatea-mamă. Excepția poate fi legiferată prin completarea alin. (5) al art. 13 din Legea nr. 62-XVI din 21 martie 2008 privind reglementarea valutară:

(5) Fără autorizare din partea Băncii Naționale a Moldovei, rezidenții pot deschide conturi curente și conturi de depozit în străinătate în cazul:

(c) deschiderii de către rezidenți a conturilor destinate efectuării în străinătate (țările membre ale UE) a operațiunilor aferente gestionării centralizate a lichidităților/fluxurilor de trezorerie intra-grup cu participarea companiei-mamă sau a unei alte companii afiliate din grup cu rol de coordonator al structurii de trezorerie centralizată.

Limitarea implicării abuzive a altor autorități în activitatea băncilor

În calitate de autoritate de reglementare a pieței, Banca Națională a Moldovei ar trebui să aibă o poziție mai dură/fermă în raport cu alte autorități publice, pentru a nu permite acestora să solicite băncilor informații excesive atunci când acestea sunt deja deținute/în posesia Băncii Naționale a Moldovei. În acest sens propunem stabilirea garanțiilor suplimentare în Legea instituțiilor financiare nr. 550 din 21.07.1995/proiectul Legii privind activitatea bancară în vederea excluderii raportărilor duble și prezentării informației repetate către diferite organe.

Interacțiunea între Banca Națională a Moldovei și băncile comerciale

Cadrul legislativ actual acordă o autonomie distinctă Băncii Naționale a Moldovei la luarea deciziilor. Sunt frecvente cazurile când unele decizii cu impact major asupra activității băncilor nu sunt consultate cu acestea într-un timp rezonabil sau propunerile acestora sunt practic neglijate.

De modificat Legea nr. 548 din 21.07.1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei, care să includă garanții conform cărora Banca Națională a Moldovei, în calitate de autoritate de reglementare a pieței, să consulte comunitatea bancară termenul de implementare a noilor acte normative ținând cont de complexitatea acestora și impactul asupra întregului sector.

Totodată să nu fie admisă emiterea unor acte legislative (sau modificarea acestora în ultimul moment) fără consultarea opiniei comunității bancare.

Accesul unui birou al istoriilor de credit la datele acumulate de un alt birou al istoriilor de credit

Conform modificărilor aduse la data de 14.07.2017 la Legea privind birourile istoriilor de credit nr.122 din 29.05.2008 a fost introdusă obligația asigurării de către un birou al istoriilor de credit a accesului automatizat pentru orice alt birou la datele acumulate de la băncile comerciale.

În spiritul susținerii activității antreprenoriale, companiile sunt libere să-și stabilească în mod independent genurile de activitate, să-și aleagă furnizorii și beneficiarii serviciilor prestate, inclusiv sub aspectul încrederii.

Introducerea obligației asigurării accesului automatizat pentru orice birou al istoriilor de credit la datele deținute de un alt birou al istoriilor de credit reprezintă o măsură de favorizare a activității primului, care va beneficia de eforturile și investițiile făcute de celălalt birou pentru acumularea, păstrarea și prelucrarea datelor respective. Or, până în prezent toate băncile comerciale și un șir de companii de microfinanțare au cooperat cu SRL Biroul de Credit, fiind și membri fondatori ai acestuia. În plus, băncile nu au niciun indiciu de siguranță a datelor, dacă acestea eventual ar fi astfel transmise. În acest sens propunem să fie modificate prevederile art. 6 alin. (2) din Legea privind birourile istoriilor de credit nr. 122 din 29.05.2008, astfel încât accesul automatizat dintre birourile istoriilor de credit să fie permis cu condiția asigurării existenței unui nivel adecvat de securitate a datelor, precum și contra cost.

Reglementarea organizațiilor de creditare nebanară în conformitate cu cele mai bune practici internaționale

Organizațiilor de creditare nebanară le sunt stabilite cerințe minimale de activitate în domeniul protecției drepturilor consumatorului, organizaționale, financiare, conformitate, etc. comparativ cu cele stabilite pentru instituțiile financiare. Această situație poate duce la încălcarea drepturilor consumatorilor, avantaje competitive față de bănci, etc.

Recomandăm ajustarea cadrului de reglementare al organizațiilor de creditare nebanară în conformitate cu cele mai bune practici ale UE și analiza posibilității de reglementare a acestor organizații de către BNM.

SUBIECTE FUNCIARE

Un domeniu foarte important, care solicită atenția autorităților, este legislația funciară. Reglementările curente din domeniul funciar limitează accesul și interesul investitorilor străini de a investi pe termen lung în agricultură, care reprezintă un sector prioritar pentru Republica Moldova. În acest context, în Cartea Albă din 2017 a fost introdus un nou capitol - Subiecte Funciare, în care se propune revizuirea legislației funciare pentru a spori gradul de protecție al investițiilor existente, precum și de a atrage noi investiții în agricultură în condiții echitabile și egale pentru investitorii locali și străini.

Legea cu privire la arenda în agricultură nr. 198-XV din 15.05.2003

☐ Nu există reglementări în ceea ce privește recuperarea investițiilor pentru contractele de arendă reziliate înainte de termen.

■ Se recomandă ca în Capitolul III art. 16 alin. (1) al Legii cu privire la arenda în agricultură nr. 198-XV din 15.05.2003 să fie prevăzut ca în cazul în care contractul de arendă este reziliat înainte de termen, la cererea proprietarului terenului, acesta va restitui investițiile efectuate de către arendator.

Codul funciar nr. 828-XII din 25 decembrie 1991

☐ Codul funciar nr. 828-XII din 25 decembrie 1991 – Capitolul X ce ține de consolidarea terenurilor:

Datorită faptului fragmentării excesive și a suprafețelor mici ale terenurilor agricole, (consecință a programului "Pământ"), s-a ajuns la scăderea dramatică a productivității agricole, nerespectarea tehnologiilor de prelucrare și asolament, degradarea solurilor, ba chiar și imposibilitatea investirii în tehnologiile moderne și economic viabile.

Reglementarea actuală privind consolidarea terenurilor agricole, s-a dovedit a fi ineficientă.

■ În aceste condiții, considerăm că este iminentă revizuirea reglementărilor actuale încorporate în Capitolul X din Codul funciar, în ceea ce privește consolidarea terenurilor, precum și includerea unor norme imperative, care vor prevedea obligația proprietarilor de teren, care dețin nu mai mult de 10 la sută din câmpul (masivul) consolidat, să adere la proiectul de consolidare și să prelucreze terenurile egale ca bonitate și suprafață, amplasate în raza teritorial-administrativă a aceleiași localități.

Totodată, este necesară înserarea unei norme juridice în art. 791 din Codul funciar, referitor la obligativitatea de despăgubire a investitorului, care în scopul asigurării integrității plantațiilor sale, a prelucrat terenul proprietarului neglijent (proprietarul terenului/terenurilor parloagă)

Legea apelor 272 din 23.12.2011

☐ Legea apelor 272 din 23.12.2011, prevede irigarea ca o prioritate majoră pentru deținătorii de bazine hidrografice (cu excepția satisfacerii necesităților populației cu apă potabilă și a necesităților casnice), acest lucru este imposibil, datorită lipsei unui proprietar unic al bazinelor acvatice și gestiunii centralizate a acestor bazine.

■ Se recomandă ca autoritatea administrativă de gestionare a apelor, Agenția Apele Moldovei, să fie subordonată Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, care în acest mod va fi unica autoritate de gestionare a bazinelor acvatice naționale și va asigura implementarea irigațiilor terenurilor agricole.

Considerăm necesară elaborarea unor noi reglementări care ar prevedea transmiterea tuturilor bazinelor hidrografice și a construcțiilor destinate captării și îndiguirii fluxurilor de apă de la bilanțul autorităților locale la bilanțul autorității administrative de gestionare a apelor, care în acest mod va putea asigura realizarea priorităților naționale.

Cu privire la bazinele hidrografice aflate în proprietate privată, la eliberarea autorizației de folosință, aceasta trebuie să prevadă în mod obligatoriu asigurarea accesului proprietarilor de terenuri agricole pentru folosința apelor în vederea irigațiilor.

Legea nr. 1308-XIII din 25 iulie 1997 cu privire la prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare al pământului

☐ Art. 6. Vânzarea-cumpărarea terenurilor cu destinație agricolă aflate în proprietate privată.

(2) Dreptul de vânzare-cumpărare a terenurilor cu destinație agricolă aparține statului, persoanelor fizice cetățeni ai Republicii Moldova, precum și persoanelor juridice al căror capital social nu conține investiții străine.

■ Investitorii străini recomandă și consideră rațională modificarea legislației (art. 6 al Legii nr. 1308-XIII din 25 iulie 1997 cu privire la prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare al pământului) în sensul abrogării prevederilor care îngrădesc dreptul de vânzare-cumpărare a terenurilor cu destinație agricolă al persoanelor juridice, cu capital social străin integral sau parțial.

MEDICINĂ/SĂNĂTATE

Atât statul, cât și mediul de afaceri recunosc necesitatea creării condițiilor de consolidare a sectorului medical din Republica Moldova, sporirii calității și a concurenței prin integrarea eficientă a instituțiilor medico-sanitare private. Reglementările curente sunt defectuoase din cauza unui tratament inechitabil a prestatorilor privați în comparație cu cei publici. De asemenea, este limitată libertatea de a alege medicul și instituția medicală, astfel fiind încălcate drepturile pacientului garantate prin Constituție.

În capitolul nou al Cărții Albe 2017 – Medicină/Sănătate - se propun o serie de recomandări, care oferă posibilitatea utilizării asigurării medicale obligatorii în instituțiile private, contractate de Compania Națională de Asigurări în Medicină, care în prezent este limitată din cauza lipsei mecanismului legal de contribuții benevole ale pacientului la partajarea costurilor pentru serviciile medicale. De asemenea, se menționează necesitatea demonopolizării unor servicii medicale, precum tratamentul bolilor oncologice.

Stimularea concurenței între prestatorii de servicii medicale publici și privați

Pe parcursul mai multor ani există un tratament inechitabil al prestatorilor privați și publici în sistemul național de sănătate, în special din perspectiva accesibilității serviciilor medicale prestate de instituțiile private pacienților asigurați de către Compania Națională de Asigurări în Medicină (CNAM).

Chiar dacă cheltuielile publice pentru sănătate cresc continuu și în anul 2017 sunt planificate la un volum de peste 6 miliarde lei, doar până la 5% sunt direcționate pentru contractarea instituțiilor medico-sanitare private. Aceste surse, repartizate discret între prestatorii privați contractați de către CNAM, contribuie limitat la dezvoltarea concurenței loiale și la consolidarea calității și a eficienței sectorului serviciilor medicale, ceea ce este în primul rând în defavoarea cetățenilor Republicii Moldova.

Se recomandă:

- Promovarea concurenței loiale între prestatorii publici și privați ai serviciilor medicale și respectarea principiului egalității, potrivit căruia tuturor participanților la sistemul de asigurări obligatorii de asistență medicală li se asigură un tratament nediscriminatoriu în ceea ce privește drepturile și obligațiile prevăzute de lege.
- Promovarea unor criterii, consultate cu instituțiile medicale private și publice, ce se bazează pe indicatori de calitate și eficiență a serviciilor prestate pentru contractarea instituțiilor medico-sanitare private și publice de către Compania Națională de Asigurări în Medicină.
- Facilitarea accesului pacientului în sistemul de asigurări obligatorii de asistență medicală la servicii medicale de calitate, inclusiv în sectorul privat.

Respectarea drepturilor pacienților la libera alegere în sistemul de asigurări obligatorii de asistență medicală

Constituția Republicii Moldova garantează cetățenilor dreptul la ocrotirea sănătății. Cetățenii Republicii Moldova având dreptul legal de a alege medicul, instituția medicală și forma de asistență medicală, nu pot face uz de asigurarea obligatorie de asistență medicală alegând liber serviciul sau prestatorul.

La moment, este interzisă participarea pacientului la acoperirea costurilor și utilizarea asigurării obligatorii de asistență medicală pentru serviciile alese, ceea ce încalcă drepturile pacientului.

Se solicită:

- Promovarea și protejarea drepturilor pacienților la libera alegere a instituției medicale, prin elaborarea și legalizarea unui mecanism, care ar permite partajarea costurilor cu asiguratorul de stat în medicină Compania Națională de Asigurări în Medicină (CNAM).

Legalizarea și instituționalizarea mecanismului de partajare a costurilor serviciilor medicale dintre asigurator și asigurat este o practică întâlnită în mai multe state dezvoltate, ce poate contribui la soluționarea problemei insuficienței de fonduri în sănătate, sprijini sustenabilitatea și legaliza plățile neformale, ce discreditează sistemul de sănătate din Republica Moldova, suplinind totodată bugetul public național cu taxele și impozitele aferente sumelor încasate legal.

Demonopolizarea sectorului oncologic

Participarea instituțiilor medico-sanitare private în raporturile de acordare a serviciilor medicale bolnavilor cu maladii oncologice este interzisă prin lege în Republica Moldova spre deosebire de alte state, inclusiv din regiune.

Statistica ce ține de maladiile canceroase din Republica Moldova este una alarmantă. Mortalitatea din cauza cancerului este în creștere, fiind a doua, cea mai frecventă, după bolile cardiovasculare, în timp ce în majoritatea țărilor europene aceasta este în continuă diminuare.

Solicităm:

- Operarea modificărilor necesare în legislația în vigoare din Republica Moldova pentru demonopolizarea sectorului oncologic, prin modificarea art. 41¹ din Legea Ocrotirii Sănătății nr. 41¹-XIII din 28 martie 1995.

The image features a central text element 'ENERGETICĂ' in a dark blue, sans-serif font. This text is surrounded by several overlapping, semi-transparent rectangular blocks in various colors: light blue, dark blue, red, purple, and grey. The blocks are arranged in a way that creates a sense of depth and movement, with some appearing to be in front of others. The overall composition is abstract and modern, set against a plain white background.

ENERGETICĂ

Pentru o țară precum Republica Moldova, fără resurse energetice tradiționale, extinderea ofertei de aprovizionare energetică reprezintă o sarcină strategică a statului. Limitarea actuală a accesului la surse tradiționale și alternative de energie prezintă consecințe grave pentru companii, dar și pentru populație în general.

Capitolul nou - Energetică - din Cartea Albă 2017, menționează necesitatea stimulării concurenței și a activității economice pentru a dezvolta „economia verde” și astfel de a contribui la creșterea eficienței energetice și a eficienței utilizării tuturor resurselor, la promovarea surselor regenerabile de energie, la crearea locurilor de muncă, la reducerea emisiilor de carbon și a poluării mediului.

Procedura de schimbare a furnizorului de energie electrică

În contextul transpunerii în legislația națională a unei serii de directive a CE în proiectul de modificare a Legii cu privire la energia electrică, în anul 2013 a fost elaborată și aprobată de ANRE Regulamentul privind procedura de schimbare a furnizorului de energie electrică de către consumatorii eligibili (Hot. 534).

Făcând uz de prevederile relevante existente și de tendințele de ajustare a cadrului legal actual din domeniul energetic, consumatorii au dreptul să cumpere energia electrică de la orice furnizor sau producător, inclusiv din străinătate, fără a avea obligația de a încheia contracte bilaterale de procurare a energiei electrice produse de centralele electrice cu termoficare din Republica Moldova.

Cu toate acestea, legislația în vigoare indică asupra obligativității de achiziție a energiei electrice de la Furnizorul Central pentru procurarea energiei electrice produsă de sursele reglementate de Agenție. Cota-parte a energiei electrice ce se planifică a fi furnizată Consumatorilor Eligibili de la sursele reglementate de Agenție se aprobă anual de către Agenție în baza cotei-părți deținute pe piață, determinată în baza consumului de energie electrică (*p. 20 din Hot. cu privire la aprobarea Regulilor pieței Energiei electrice nr. 212/2015 din 09.10.2015*).

Interconectarea rețelelor electrice de transport din Republica Moldova și România cu scopul integrării Republicii Moldova pe piața Uniunii Europene de energie electrică. Realizarea acestui obiectiv tehnic va permite Republicii Moldova accesul la piața europeană a energiei electrice – utilizând Rețeaua Europeană a Operatorilor Sistemelor de Transport a Energiei Electrice.

Se propune:
 Asigurarea unei structuri de cost a energiei electrice competitive prin excluderea obligativității de procurare a acesteia de la producătorii locali, oferind consumatorilor eligibili dreptul (i) de a alege în mod independent și (ii) de a încheia contracte de achiziționare a energiei electrice în volumul dorit și la prețul agreed, fără unele restricții, de la orice furnizor sau producător, indiferent dacă acesta este local sau străin.

Pentru realizarea acestui obiectiv este necesar ca instituțiile abilitate ale statului să stabilească termeni concreți pentru executarea fiecărei etape a lucrărilor de interconectare: studii, analize, proiectare, construcție și să determine sursele de finanțare.

Co-incinerarea / co-procesarea deșeurilor

Odată cu modificările esențiale operate în Legea nr. 209 din 29 iulie 2016 privind deșeurile, aprobată în decembrie 2016, metoda de co-incinerare a deșeurilor a fost exclusă.

La nivel național, se generează anual diverse deșeuri medicale, produse farmaceutice cu termen expirat, cauciucuri, uleiuri uzate, etc. care sunt arse în aer liber, în afara oricărui reglementări, cauzând prejudiciu mediului înconjurător.

În Uniunea Europeană, co-incinerarea este privită drept operațiune de valorificare a deșeurilor cu recuperarea energiei, ceea ce este o prioritate și pentru domeniul energetic, prin utilizarea deșeurilor în calitate de resurse energetice alternative.

Se solicită amendarea legislației actuale, în vederea permisiunii implementării sistemului de co-incinerare/co-procesare a deșeurilor, fiind una din soluțiile optime și o metodă benefică pentru mediu.

Astfel, se propune modificarea Legii nr. 209 din 29 iulie 2016 privind deșeurile (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 459-471, art. 916), și anume revizuirea art. 17, art. 25 alin. (14) și Anexa nr. 2 la prezenta Lege.

Amendamentele propuse sunt condiționate de necesitatea introducerii unui sistem nou de management al deșeurilor în corespundere cu ierarhia deșeurilor, făcând parte dintr-un pachet complex de noi reglementări ale protecției mediului. Activitățile de perfecționare a sistemului actual de gestionare a deșeurilor, prevede transpunerea Directivei - Cadru privind deșeurile, care stabilește cadrul normativ privind gestionarea deșeurilor în vederea protejării sănătății populației și a mediului, luând în considerație prevederile a circa 9 acte ale Uniunii Europene.

Acceptarea co-incinerării, supuse unui control on-line al emisiilor, este o alternativă sigură în tratarea și valorificarea deșeurilor, aplicată în majoritatea țărilor, inclusiv în ECE, care se înscrie în legislația de mediu la nivel internațional.

Str.Timiș 19, of. 301, MD-2009
Chișinău, Republica Moldova
Telefon: +373 22 24 43 17; +373 22 24 03 72
Internet: www.fia.md
E-mail: office@fia.md